

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นในการจัดการขยะของชุมชน กรณีศึกษา ตำบลหมอเมือง อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน” ในการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

- ก. ศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม 4 ส่วน ด้วยกัน ได้ศึกษาวิจัยในภาคสนามเมื่อวันที่ 2 - 29 มกราคม พ.ศ. 2545
1. ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา และระดับรายได้ประชาชน
 2. ปัจจัยทางสังคม ประกอบด้วย การเป็นสมาชิกกลุ่ม การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ความถี่ในการร่วมกิจกรรม การรับข่าวสาร และบทบาทการจัดการขยะ
 3. ปัจจัยความคิดเห็นด้านสิ่งแวดล้อม ทางกายภาพ และสภาพชุมชน
 4. ความคิดเห็นในการจัดการขยะของชุมชน

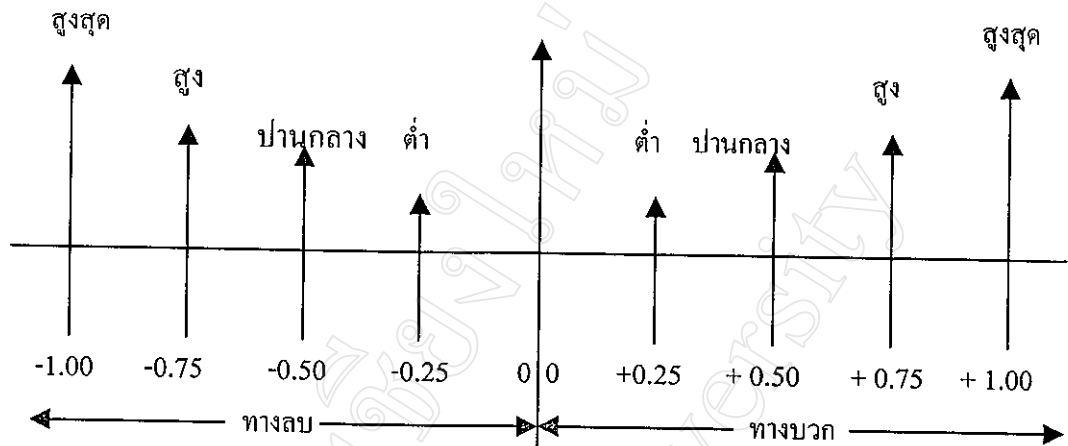
ข. ศึกษาโดยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นการสนทนาปัญหาด้านการจัดการขยะตามนโยบายภาครัฐ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (และแก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542) และงบประมาณในการดำเนินการเพื่อจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ศึกษาซึ่งจะมีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดการขยะในพื้นที่ศึกษา ในวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2545

ประเด็นการสนทนากลุ่มมาจากกรอบแนวคิดในการศึกษาว่า ปัจจัยทางด้านกฎหมาย และพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องและงบประมาณในการดำเนินการจึงกำหนดประเด็นหลักในการสนทนากลุ่ม ดังนี้ สถานการณ์ปัญหาขยะในปัจจุบันในชุมชน พรบ.การกระจายอำนาจและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะของชุมชน งบประมาณและกิจกรรมในชุมชน เป็นต้น โดยมีผู้เข้าร่วมซึ่งประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 6 คน และประชาชน 14 คน รวมเป็น 20 คน

ซึ่งผลการศึกษาได้นำเสนอตามลำดับ แบ่งออกเป็น หัวข้อ ดังนี้

- 4.1 ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ศึกษา
- 4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการขยะในพื้นที่ศึกษา
- 4.3 ข้อมูลทั่วไปของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ด้วย F - test การพิจารณาความเข้มข้น และทิศทางของตัวแปรพิจารณาจากเกณฑ์ต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระเป็นนามมาตรา (Nominal Scale) และตัวแปรตามเป็นช่วงชั้น (Interval Scale) ผลที่เสนอเป็นการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละกลุ่ม และทดสอบด้วย T - test (กฎซงศ์ กุณทลบุตร, 2544)

ตารางที่ 1 ตารางสรุปการหาสหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม	สถิติที่ใช้บอก ขนาดและทิศทาง ของความ สัมพันธ์	สถิติที่ใช้ ทดสอบนัย สำคัญทาง สถิติ
สถานภาพทางสังคม	ความคิดเห็นการจัดการขยะ	-	T-test
เพศ	ความคิดเห็นการจัดการขยะ	-	T-test
อายุ	ความคิดเห็นการจัดการขยะ	Pearson's r	F-test
อาชีพ	ความคิดเห็นการจัดการขยะ	-	T-test
การศึกษา	ความคิดเห็นการจัดการขยะ	Pearson's r	F-test
ระดับรายได้	ความคิดเห็นการจัดการขยะ	Pearson's r	F-test
การเป็นสมาชิกกลุ่ม	ความคิดเห็นการจัดการขยะ	Pearson's r	F-test
แหล่งรับรู้ข่าวสาร	ความคิดเห็นการจัดการขยะ	Pearson's r	F-test
ความคิดเห็นทางกายภาพ	ความคิดเห็นการจัดการขยะ	Pearson's r	F-test
ความคิดเห็นทางสภาพชุมชน	ความคิดเห็นการจัดการขยะ	Pearson's r	F-test
ความคิดเห็นการจัดการขยะ	บทบาทการจัดการขยะ	Pearson's r	F-test

- 4.4 หาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษาตามกรอบแนวคิดในการศึกษาจากตัวแปรอิสระ และ ตัวแปรตาม เพื่อทดสอบสมมติฐาน
- 4.5 นำเสนอข้อมูลเชิงคุณภาพ ในปัจจัยอื่นๆ ประกอบด้วย นโยบาย พระราชบัญญัติ และ งบประมาณ
- 4.6 ข้อค้นพบอื่นนอกเหนือจากการศึกษา

4.1 ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ศึกษา

ลักษณะทางกายภาพและสิ่งแวดล้อม

ก. ทางกายภาพ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลหนองแดง อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลน้ำปาย อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลน้ำพาง อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลน้ำแก่น อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน

ลักษณะพื้นที่เป็นแอ่งคล้ายกะทะ มีลำน้ำแม่จริม ไหลผ่าน ระหว่างหมู่บ้านทุ่งกวาง ห้วยซ้อ หมอเมืองและนาเขียและสองข้างลำน้ำจะมีบ้านเรือนอาศัยอยู่ตลอดเส้นทาง พื้นที่ที่เป็นสาธารณะประโยชน์ค่อนข้างจะถูกจำกัดไปด้วยพื้นที่ทำการเกษตร สถานที่ราชการ พื้นที่ป่าชุมชนเป็นส่วนใหญ่

ข. ทางสิ่งแวดล้อม

สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ ร้อยละ 90 เป็นที่ราบและร้อยละ 10 เป็นที่ราบสูง การคมนาคมระหว่างชุมชนสะดวกตลอดปีด้วยถนนลาดยาง การสาธารณสุขปลอดภัยสบาย สภาพป่าอุดมสมบูรณ์และบางส่วนถูกตัด โคน โดยการนำมาแปรรูปไม้สร้างที่อยู่อาศัย และเพื่อเศรษฐกิจครอบครัว ไม่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

ด้านการปกครอง

แบ่งออกเป็น 6 หมู่บ้าน จำนวนหลังคาเรือน 570 หลังคา ประชากร 2,540 คน พื้นที่ทั้งหมด 33,125 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่อยู่อาศัยและพื้นที่การเกษตร 4,736 ไร่พื้นที่ป่า 28,389 ไร่

ด้านการบริหารและพัฒนา

มีการเริ่มรูปแบบของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ปี2537) และพื้นที่ศึกษาได้รับการยกฐานะจากสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เมื่อปี พ.ศ. 2543 รูปแบบการบริหารงานขององค์การบริหารงานส่วนตำบลหมอ

เมือง ซึ่งมีตัวแทนซึ่งได้รับการเลือกตั้งในภาคชุมชน หมู่บ้านละ 2 คน จำนวน 6 หมู่บ้าน จำนวน 12 คน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ 3 คน รวมเป็น 15 คน โดยมีอำนาจหน้าที่ดังนี้.-

มาตรา 66 อบต.มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม

มาตรา 67 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย อบต.มีหน้าที่ดำเนินการ ดังนี้

1. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
2. รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
3. ป้องกัน และระงับโรคติดต่อ
4. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
6. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
7. คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีงาม
9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากร ตามความจำเป็นและเหมาะสม

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและอาชีพ

ประชากรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 95 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และร้อยละ 5 ประกอบอาชีพ รับจ้าง ค้าขาย รับราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พืชเศรษฐกิจสำคัญที่สร้างรายได้ คือ ข้าวโพด ถั่วลิสง และ ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ตามลำดับ สัตว์เศรษฐกิจสำคัญที่สร้างรายได้ คือ โค สุกร ไก่พันธุ์พื้นเมือง ตามลำดับ รายได้เฉลี่ยของประชาชนต่อคน/ต่อปีประมาณ 6,000 บาท

ข้อมูลด้านพื้นที่และประชากร

ในพื้นที่ศึกษามีหลังคาเรือนทั้งหมด 570 หลังคา จำนวนครอบครัว 605 ครอบครัว และอัตราเพิ่มประชากร ร้อยละ 0.86 จำนวนประชากร 2,540 คน โดยแยกเป็นเพศชาย 1,248 คน เพศหญิง 1,292 คน อัตราเฉลี่ยต่อพื้นที่ 1 ตร.กม เท่ากับ 1.90 คน (เทียบพื้นที่อาศัย)

ข้อมูลด้านการศึกษา ศาสนาและสาธารณสุข

- ก. ด้านการศึกษา มีโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 3 โรงเรียนขยายโอกาส 2 โรงเรียนนักเรียนประถมศึกษา 190 คน มัธยมศึกษา(ม.1 - ม.3) 40 คน
- ข. ด้านศาสนา ร้อยละ 99 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 1 นับถือศาสนาคริสต์ มีวัด 4 แห่ง พระสงฆ์ 20 รูป
- ง. ด้านสาธารณสุข มีสถานีอนามัยระดับตำบล 1 แห่ง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

3 คน ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน(ศสมช.) 6 แห่ง และอาสาสมัครสาธารณสุข
สุข (อสม.) 50 คน

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการขยะพื้นที่ศึกษา

ตารางที่ 2 ข้อมูลจากการสำรวจ ปี 2544 ด้านสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	หลังคาเรือน	ถังขยะมีฝาปิด		หลุมกำจัดขยะ		หลุมซึม		สวมราดน้ำ	
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
แม่จริม	6	509	235	46.2	289	77.48	129	34.58	509	100.00
หนองแดง	10	948	752	79.3	276	29.11	211	22.26	407	42.93
หมอเมือง	6	550	348	63.9	422	93.57	282	62.53	550	100.00
น้ำปาย	6	422	414	98.1	341	90.45	215	57.03	360	95.49
น้ำวาง	10	749	656	87.6	383	51.13	199	26.57	592	79.04
รวม 5 ตำบล	38	3173	2475	78.0	1909	60.16	1226	38.64	2876	90.64

(สำนักงานสาธารณสุขอำเภอแม่จริม งานสุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อม, 2544 : 10)

พื้นที่ตำบลหมอเมือง มีกิจกรรมการกำจัดขยะอย่างเป็นรูปธรรม เริ่มตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสถานีอนามัยตำบลหมอเมือง อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน ขณะนั้นยังเป็นการบริหารงานท้องถิ่นในรูปแบบสภาตำบล ซึ่งยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ต้องรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติ มาตรา 67 ซึ่งจะต้องดูแลรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล การดำเนินงานเริ่มโดยกลุ่มชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขตำบลหมอเมือง ริเริ่มจากให้ครัวเรือนมีที่รองรับขยะในครัวเรือนทุกครัวเรือน โดยชุมชนจัดซื้อเอง และในปีงบประมาณ 2543 ได้ยกฐานะจากสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ได้จัดทำโครงการหมอเมืองปลอดขยะ โดยกำหนดกิจกรรมให้ทุกครัวเรือนขุดหลุมกำจัดขยะ ขนาดกว้าง 1 เมตร ยาว 1 เมตร ลึก 1 เมตร ครัวเรือนละ 2 หลุม

ตามตารางที่ 2 พบว่าครัวเรือน ที่รองรับขยะถูกสุขลักษณะ เพียงร้อยละ 63.90 เท่านั้น แต่มีหลุมกำจัดขยะของครัวเรือนสูงถึง ร้อยละ 93.57 และสวมราดน้ำครบ ทุกครัวเรือน

จากการศึกษากิจกรรมที่ดำเนินงานด้านการกำจัดขยะ ปี 2542-2544 มีกิจกรรมดังนี้

1. โครงการกระจายถังขยะที่มีฝาปิดสู่ครัวเรือนครบทุกครัวเรือน

2. โครงการเมืองน่าสะอาด โดยกระทรวงมหาดไทย โดยให้ทุกหลังคาเรือนมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะในครอบครัวตนเอง โดยการขุดหลุมขยะ กว้าง 1 เมตร ลึก 1 เมตร
3. โครงการพิทักษ์หมอมืองให้ปลอดภัย ในแผนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตำบลหมอมือง จังหวัดน่าน ปีงบประมาณ 2544 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงรายละเอียดกิจกรรมตามโครงการหมอมืองปลอดภัย ปีงบประมาณ 2544

ที่	กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการ						งบประมาณ	สถานที่ดำเนินงาน
		พ.ศ. 2544							
		มีค	เมย	พค	มิย	กค	สค		
1	ชี้แจงโครงการให้ส่วนราชการทราบ	3						-ห้องประชุม สสอ.แม่จริม	
2	จัดเตรียมเอกสารการอบรมปฏิบัติการ	24	-				- ค่าวัสดุจัดทำเอกสาร 2,280 บาท	1 บริเวณที่เทศบาลน่าน	
3	ประชุมชี้แจงเตรียมการวิทยากรและการดำเนินงานและเตรียมกลุ่มเป้าหมาย			8	-		- ค่าที่พักผู้อบรม 7,600 บาท	2 บ้านหาดผาชน กิ่งภูเพียง	
4	จัดอบรมฝึกปฏิบัติการแก่อาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อม						- ค่าพาหนะศึกษาดูงาน 7,600 บาท	3 ลานฝึกอบรม สอ.หมอมือง	
	4.1 ศึกษาดูงานกำจัดขยะในเขตเมืองและขยะในแหล่งสาธารณะ				4		- ค่าอาหารผู้เข้ารับการอบรม 21,280 บาท		
	4.2 ประชุมกลุ่มสรุปประเด็นความคิดผลการดูงาน และกำหนดแนวทางการดูแลเฟื้อระวังขยะในระดับหมู่บ้าน จัดกิจกรรมรณรงค์ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา				5		- ค่าวัสดุในการอบรม 2,000 บาท		
5	5.1 ประกวดการทำผลิตภัณฑ์จากเศษขยะในระดับกลุ่มโรงเรียน					10-21	- ค่าของวัสดุรางวัล - ในระดับโรงเรียน ระดับกลุ่ม ร.ร.	- กลุ่มโรงเรียน - อบรม.หมอมือง	
	5.2 ประกวดการทำผลิตภัณฑ์จากเศษขยะในระดับตำบล					12	และระดับอำเภอเป็นเงิน 2,500 บาท	เมือง	

(แผนงาน/โครงการสถานรอนามัยตำบลหมอมือง, 2544 :22)

รายละเอียดกิจกรรมดำเนินงาน

- 1 จัดให้มีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ อาสาพิทักษ์สิ่งแวดล้อมระดับหมู่บ้าน ๆ ละ 2 คน
 - เผยแพร่และสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนในระดับครัวเรือน ได้เข้าใจในปัญหาจากขยะกับสิ่งแวดล้อม
 - ให้คำแนะนำ / สาธิตวิธีแยกขยะ , กำจัดขยะ , และการนำขยะไปใช้ประโยชน์
 - ร่วมเป็นแกนกลางในระดับหมู่บ้าน ให้ประชาชนทุกระดับร่วมกันกำจัดขยะจากครัวเรือน
 - ประเมินผลการดำเนินงานในระดับหมู่บ้าน โดยการสำรวจ ปริมาณขยะจากแหล่งน้ำสาธารณะในหมู่บ้าน เช่น ลำเหมือง ลำคลอง ที่สาธารณะ ร่วมกับผู้นำชุมชน
- 2 จัดให้มีการรณรงค์โดยนักเรียนระดับประถมศึกษา
 - รณรงค์กระตุ้นเตือนให้ลดปริมาณขยะในชีวิตประจำวัน และกำจัดขยะได้ด้วยตนเอง
 - จัดกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน เช่น ลำเหมือง ลำน้ำ คูคลอง ให้ปลอดขยะร่วมกับอาสาพิทักษ์ สิ่งแวดล้อม ในหมู่บ้าน / ตำบล และการนำขยะมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

ตัวอย่างแนวทางการรณรงค์ได้แก่การรณรงค์การใช้ใบตอง การรณรงค์ร้านค้าให้ลดจำนวนถุงพลาสติก การรณรงค์ครัวเรือนให้มีตะกร้าไม้ไผ่/ถุงกระดาษ/ถุงผ้า/ถุงกระดาษใช้ในชีวิตประจำวัน การรณรงค์ผู้มีรถยนต์มีถุงผ้า/ถุงกระดาษไว้ประจำรถเพื่อลดใช้ถุงพลาสติกเมื่อซื้อสินค้า และการรณรงค์ให้นักเรียน/เยาวชน จัดทำผลิตภัณฑ์จากขยะ เป็นต้น

จากข้อมูลเบื้องต้นบางส่วน จะเห็นได้ว่าการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตชนบทและเขตเมือง มีวิธีการและรูปแบบต่างกัน เพราะสภาพทางด้านสังคม วัฒนธรรมในสังคมเมืองมีการบริโภคทรัพยากรที่ฟุ่มเฟือย ความหนาแน่นของประชากรมีสูง ดังนั้นในเขตเมืองจะได้รับผลกระทบจากปัญหาที่เกิดจากขยะมูลฝอยมากกว่าเขตชนบท และวิธีการในการกำจัดขะนั้นค่อนข้างละเอียดและต้องใช้งบประมาณในการกำจัดขยะมูลฝอยค่อนข้างสูง

ปัญหาสิ่งแวดล้อมในเรื่องมลพิษ และความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ได้ปรากฏชัดเจนขึ้นและได้รับความสนใจจากรัฐบาลและประชาชนมากขึ้นเป็นลำดับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (2515-2519) เป็นต้นมาถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะแผนฯ ฉบับที่ 3 – 5 เป็นแผนที่ให้ความสนใจกับปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งในด้านทรัพยากรธรรมชาติและด้านมลพิษ การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาก็เกิดขึ้นยังถือว่ายังไม่ประสบผลสำเร็จเพราะเป็นการมุ่งเข้าไป

เพื่อแก้หลังจากเกิดปัญหาเพียงอย่างเดียว ยังไม่มีการกำหนดแนวทางการป้องกัน ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน และไม่มีการใช้มาตรการทางกฎหมายในการดำเนินการเพื่อใช้ในการควบคุมกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น พรบ. ส่งเสริมสุขภาพและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 , พรบ. การสาธารณสุข พ.ศ.2535 และ พรบ. รักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ปัจจุบันการใช้อำนาจในการดำเนินการตามกฎหมายนั้นเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในรูปขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)หรือ เทศบาลตำบล ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจการจัดการไปสู่ท้องถิ่น โดยเฉพาะรูปแบบการกำจัดขยะมูลฝอยของเขตเทศบาลตำบลหนองแดง อำเภอแม่จริม มีการกำจัดในรูปแบบที่ไร้รถเก็บขนจากชุมชนต่างๆ และนำไปกองทิ้งไว้ในที่กำจัดขยะสาธารณะ ทำให้เกิดปัญหามลพิษจากขยะมูลฝอยส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมใกล้เคียง ทำให้เกิดผลกระทบที่ตามมาอีกมากมาย องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นยังไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหายังคงมีอยู่อย่างเป็นระบบและครอบคลุม จึงถือได้ว่าปัจจุบันนี้ปัญหามลพิษจากสิ่งแวดล้อม รัฐเริ่มเห็นถึงความสำคัญและชุมชนเริ่มที่จะตระหนักต่อปัญหาขยะที่ส่งผลกระทบต่อด้านสุขภาพอนามัยของประชาชน สิ่งแวดล้อม และผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

4.3 ข้อมูลทั่วไปของประชากรกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

- ก. ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ประเภท เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา และระดับรายได้
- ข. ปัจจัยทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย การเป็นสมาชิกกลุ่ม การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ความถี่การร่วมกิจกรรม แหล่งการรับรู้ข่าวสาร บทบาทในการกำจัดขยะของชุมชน
- ง. ปัจจัยความคิดเห็นด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย สภาพด้านกายภาพ และ สภาพชุมชนของพื้นที่ศึกษา

ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 4 จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

จำนวนตัวอย่าง = 255

ปัจจัยส่วนบุคคล	ร้อยละ(จำนวน)	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ตำแหน่งทางสังคม			
อบต.	5.9 (15)	-	-
ประชากรในชุมชน	94.1 (240)	-	-
รวม	100 (255)	-	-
เพศ			
ชาย	62.0(158)	-	-
หญิง	38.0 (97)	-	-
รวม	100 (255)	-	-
อายุ	-	44.8	11
ระดับการศึกษา			
ไม่ได้เรียน	5.9 (15)	-	-
ประถมศึกษา	82.0(209)	-	-
มัธยมตอนต้น	5.9 (15)	-	-
มัธยมตอนปลาย	3.9 (10)	-	-
อนุปริญญา	1.6 (4)	-	-
ปริญญาตรี	0.4(1)	-	-
สูงกว่าปริญญาตรี	0.4(1)	-	-
รวม	100 (255)	-	-
อาชีพ			
ไม่มีอาชีพ	0.8 (2)	-	-
เกษตรกรรวม	86.2(220)	-	-
รับจ้าง	5.5 (14)	-	-
นักศึกษา	1.2(3)	-	-
ค้าขาย	3.9 (1)	-	-
รับราชการ	2.4 (6)	-	-
รวม	100 (255)	-	-
รายได้(บาท/ปี/ครอบครัว)	-	27,795	41,067

จากตารางที่ 4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นประชากรในชุมชน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 94.1 และผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล 15 คน คิดเป็นร้อยละ 5.9 เพศส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 62 และเพศหญิง ร้อยละ 38 กลุ่มตัวอย่างมีอายุโดยเฉลี่ย 44.8 ปี

ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 82 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 5.9 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 3.9 ระดับอนุปริญญา ร้อยละ 1.6 ระดับปริญญาตรี และระดับสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 0.4 เท่ากัน

อาชีพ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 86.3 รองลงมาคือรับจ้าง ร้อยละ 5.5 ค้าขาย ร้อยละ 3.9 รับราชการ ร้อยละ 2.4 และไม่มีอาชีพ ร้อยละ 0.8

ระดับรายได้ โดยเฉลี่ยต่อครัวเรือน ต่อปี มีรายได้ 27,795 บาท ซึ่งจากตารางจะเห็นว่าค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 41,067 บาท รายได้ต่ำสุด 3,000 บาท และรายได้สูงสุด 307,200 บาท

จากข้อมูลจะเห็นได้ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาถึงร้อยละ 82 และอายุโดยเฉลี่ยอยู่ในวัยกลางคนอายุเฉลี่ย 45 ปี ซึ่งเป็นวัยแรงงานและกลุ่มคนเหล่านี้สมัยก่อนยังต้องโอกาสในการศึกษาจะเรียนจบในระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ และออกจากโรงเรียนมาช่วยพ่อแม่ทำไร่ ทำสวน อาชีพส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาคือ ประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 86.3 คือ การทำไร่ข้าวโพด ถั่วลิสง ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม และนอกฤดูทำนาจะปลูกถั่วเหลืองในไร่นา ตามลำดับ รองลงมาคืออาชีพรับจ้าง ร้อยละ 5.5 เพราะสภาพทางเศรษฐกิจของพื้นที่ศึกษา ไม่มีแหล่งงาน เช่น โรงงานอุตสาหกรรม จะมีเพียงแต่การประกอบอาชีพในครัวเรือน จึงมีความจำเป็นที่ต้องออกไปขายแรงงานตามต่างจังหวัด หรือ รับจ้างทั่วไปในพื้นที่ ซึ่งจะมีรายได้ไม่มากนัก จะสังเกตเห็นว่าประชากรมีรายได้โดยเฉลี่ย 27,795 บาท ต่อครัวเรือน ต่อปี ซึ่งนับว่าน้อยมาก เพราะสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่ร้อยละ 65.1 มีสมาชิก น้อยกว่า 5 คน ซึ่งเทียบรายได้ต่อหัวประชากร สำนวนโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี 2544 เท่ากับ 6,000 บาท เท่านั้น และยังพบว่าระดับรายได้ของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาแตกต่างกันค่อนข้างมาก จะเห็นได้จากรายได้ต่ำสุด เพียง 3,000 บาท และ รายได้สูงสุดสูงถึง 307,200 บาท ตามข้อมูลที่ศึกษายังพบว่าค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 41,067 บาท แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีความแตกต่างของระดับรายได้มาก ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำสุด เป็นกลุ่ม ที่ไม่มีอาชีพนั้นคือเป็นผู้สูงอายุ ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพเป็นผู้สามี ภรรยาอาศัยอยู่ตามลำพัง และส่วนใหญ่ของประชากรในชุมชนเป็นกลุ่มที่มีรายได้ค่อนข้างต่ำ ถึงร้อยละ 92.55 และกลุ่มที่มีรายได้สูงจะอยู่ในกลุ่มที่มีอาชีพค้าขายและกลุ่มข้าราชการ เพียงร้อยละ 7.45 เท่านั้น สรุปโดยภาพรวมพื้นที่ศึกษาคือ ส่วนใหญ่เป็นประชากรเพศชายมากกว่าเพศหญิง กลุ่มอายุอยู่ในช่วงวัยกลางคนมีระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำ อาชีพส่วนใหญ่คือการเกษตรกรรมและสภาพเศรษฐกิจโดยรวมค่อนข้างต่ำมีความแตกต่างระหว่างระดับรายได้

ได้ค่อนข้างมาก ส่วนด้านความสัมพันธ์ในชุมชนซึ่งมีความเป็นชนบท ความสัมพันธ์ในชุมชนมีมาก ช่วยเหลือเกื้อกูลในชุมชนเวลาว่างมีงานต่างๆ เช่น งานขึ้นบ้านใหม่ แต่งงาน บวชนาค และงานศพ เป็นต้น

ปัจจัยทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 5 จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างในการเป็นสมาชิกกลุ่มจำแนกตามปัจจัยทางสังคม

ประเภทกลุ่ม	ความถี่การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม(ครั้ง/เดือน)				จำนวนตัวอย่าง = 255	
	< 1	1 - 2	3 - 5	> 5	เป็น	ไม่เป็น
					สมาชิก ร้อยละ (จำนวน)	สมาชิก ร้อยละ (จำนวน)
สัจจะออมทรัพย์	59.2(151)	39.2(100)	-	-	98.4 (251)	1.6(4)
พัฒนาอาชีพ	5.5(14)	0.8(2)	-	-	6.7(16)	93.3(238)
ผู้เลี้ยงโค-กระบือ	30.2(77)	2.0(5)	-	-	32.2(82)	67.8(173)
ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม	11.4(29)	0.4(1)	-	-	11.8 (30)	88.2(225)
แก้ไขปัญหาความยาก จน(ก.ข.ค.จ.)	93.3(238)	0.4(1)	-	-	93.7(239)	6.3(16)
กองทุนหมู่บ้าน 1 ล้าน	97.6(249)	1.6(4)	-	-	99.2(253)	0.8(2)
สตรีแม่บ้าน	92.5(232)	-	-	-	92.5(232)	7.5(19)
เกษตรผสมผสาน	15.3(39)	-	-	-	15.3(39)	84.7(216)
ตัดเย็บผ้า/ห่มวก	2.0(5)	-	-	-	2.0(5)	98.0(250)
ตีเหล็ก	0.4(1)	1.2(3)	-	0.4(1)	2.5(5)	98.0(250)
ผู้เลี้ยงสุกร	9.8(25)	-	-	-	9.8(25)	89.8(229)

จากตารางที่ 5 พบว่าการเป็นสมาชิกกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาทมากที่สุดถึงร้อยละ 99.2 มีความถี่ในการร่วมกิจกรรมกลุ่ม น้อยกว่า 1 ครั้ง ต่อเดือนร้อยละ 97.6

การเป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะออมทรัพย์รองลงมาร้อยละ 98.4 มีความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม น้อยกว่า 1 ครั้ง ต่อเดือน ร้อยละ 59.2 และ 1 - 2 ครั้ง ต่อเดือน ร้อยละ 39.2

การเป็นสมาชิกกลุ่มกองทุนแก้ไขปัญหาคความยากจน (ก.ข.ค.จ.) ร้อยละ 93.7 มีความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม น้อยกว่า 1 ครั้ง ต่อเดือน ร้อยละ 93.3 และ 1 - 2 ครั้ง ต่อเดือน ร้อยละ 0.4

การเป็นสมาชิกกลุ่มสตรีแม่บ้านร้อยละ 92.5 มีความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มน้อยกว่า 1 ครั้ง ต่อเดือน ร้อยละ 92.5

ส่วนการเป็นสมาชิกกลุ่มและความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มของกลุ่มอื่นๆ มีจำนวนน้อยลงตามลำดับ (ตามตารางที่ 4)

จะสังเกตเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มที่ตั้งขึ้นมากที่สุดคือกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท รองลงมาคือกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ กองทุนแก้ไขปัญหาความยากจน (ก.ข.ค.จ.) และกลุ่มสตรีแม่บ้าน ร้อยละ 99.2 ,98.4 ,93.7 และ 92.5 ตามลำดับและมีกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพียงร้อยละ 0.8 ซึ่งเป็นข้าราชการที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลและมีภูมิลำเนาอยู่ต่างอำเภอ จึงไม่มีโอกาสร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มนั้น จะขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่กลุ่มต่างๆ ที่กำหนดขึ้นให้สมาชิกเข้าร่วมซึ่งส่วนใหญ่ความถี่ต่อเดือนจะน้อยกว่า 1 ครั้ง รองลงมาคือ การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม 1 – 2 ครั้ง ต่อเดือน และความถี่ มากกว่า 5 ครั้ง ต่อเดือน จากข้อมูลความถี่ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มพบว่า กลุ่มที่มีความถี่ของกิจกรรมกลุ่มสูงเป็นกลุ่มที่ต้องมีกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างรายได้ และอาชีพ เช่น กลุ่มพัฒนาอาชีพในการผลิตนมถั่วเหลืองแบบธุรกิจ หรือ กลุ่มทำขนม ของกลุ่มสตรีแม่บ้าน และ กลุ่มตีเหล็ก ซึ่งจะต้องมีสมาชิกกลุ่มร่วมในขั้นตอนการผลิตซึ่งต้องมาร่วมกิจกรรมกลุ่มมากขึ้น น่าสังเกตว่ากลุ่มมีสมาชิกมากเป็นกลุ่มที่ให้ประโยชน์แก่สมาชิกเป็นส่วนใหญ่ เช่น กองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ และกลุ่มกองทุนแก้ไขปัญหาความยากจน (ก.ข.ค.จ.) โดยหวังว่าจะเป็นแหล่งกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพในชีวิตประจำวัน เพราะสภาพทางเศรษฐกิจของชุมชนค่อนข้างต่ำ

ตารางที่ 6 จำนวน ร้อยละของประชากรกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับแหล่งรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับขยะ
จำแนกตามปัจจัยทางสังคม

แหล่งข่าวสารเกี่ยวกับขยะ	จำนวนตัวอย่าง = 255	
	ได้รับ ร้อยละ(จำนวน)	ไม่ได้รับ ร้อยละ(จำนวน)
แหล่งรับรู้ข่าวสาร		
อบต.	89.8(229)	10.2(26)
จนท.สาธารณสุข	95.3(243)	4.7(12)
คณะกรรมการหมู่บ้าน	36.0(92)	64(163)
หนังสือพิมพ์	19.2(49)	80.8(206)
วิทยุ โทรทัศน์	36.0(92)	64.0(163)
เวทีประชาคม	77.6(198)	22.4(57)
เอกสาร ตำรา	3.5(9)	96.5(246)
หอกระจายข่าว	26.6(68)	73.4(187)

จากตารางที่ 6 พบว่าแหล่งข้อมูลข่าวสารเรื่องการจัดการขยะของกลุ่มตัวอย่าง ได้รับมาจากหลายแหล่ง เรียงลำดับจากมากที่สุด ไปหาน้อยที่สุด คือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขร้อยละ 95.3 อบต.ร้อยละ 89.8 เวทีประชาคมร้อยละ 77.6 วิทยุและโทรทัศน์ร้อยละ 36 คณะกรรมการหมู่บ้านร้อยละ 36 หอกระจายข่าวร้อยละ 26.6 หนังสือพิมพ์ร้อยละ 19.2 และเอกสาร ตำราร้อยละ 3.5 ตามลำดับ

แสดงว่าจากข้อมูลประชากรในชุมชนมีโอกาสในการได้รับข้อมูลข่าวสารจากในที่ประชุมประจำเดือนโดยมีเจ้าหน้าที่ภาครัฐซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ความรู้ข่าวสารดังกล่าวแก่ประชากรในชุมชน และเหตุผลหนึ่งคือส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ขาดโอกาสและไม่มีเวลาในการที่จะอ่านแหล่งความรู้จากหนังสือพิมพ์ เอกสารตำราหรือแม้กระทั่งจากวิทยุ และโทรทัศน์ เพราะเหน็ดเหนื่อยจากการประกอบอาชีพ

๑/๑๓
363.728
5 6/12 21

เลขหมู่.....

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ตาราง 7 จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการจัดการขยะในชุมชนจำแนกตามปัจจัยทางสังคม

จำนวนตัวอย่าง = 255 คน

บทบาทการจัดการขยะ	มีบทบาท	ไม่มีบทบาท
	ร้อยละ(จำนวน)	ร้อยละ(จำนวน)
1. มีที่รองรับขยะในครัวเรือน	99.2(253)	0.8(2)
2. แสดงความคิดเห็นแก้ปัญหา	56.5(144)	43.5(111)
3. ร่วมในการวางแผนแก้ปัญหา	45.1(115)	54.9(54.9)
4. ร่วมในการเสนอ/ทำโครงการ	43.5(111)	56.4(144)
5. ร่วมในกิจกรรมการจัดการขยะ	87.1(222)	12.9(33)
6. ดูแล เฝ้าระวัง ตรวจสอบ	93.3(238)	6.6(17)
7. สนับสนุนงบประมาณ	16.5(42)	83.5(213)
8. นำปัญหาหารือเพื่อแก้ไข	40.8(104)	59.2(151)
9. ร่วมในเวทีประชาคม	91.4(233)	8.6(22)
10. ครัวเรือนของท่านมีการกำจัดขยะโดย ครัวเรือนกำจัดเอง	87.1(222)	12.9(33)

จากตารางที่ 7 พบว่ากลุ่มเป้าหมายที่ศึกษามีบทบาทในการจัดการขยะมากที่สุด คือการจัดการหาที่รองรับขยะในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 99.2 รองลงมาบทบาทในการดูแล เฝ้าระวัง ตรวจสอบ ในที่สาธารณะประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 93.3 มีส่วนร่วมในเวทีประชาคม คิดเป็นร้อยละ 91.4 และมีบทบาทในการกำจัดขยะ คิดเป็นร้อยละ 87.1

จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีการจัดการขยะอยู่ในระดับที่น้อยที่สุดคือการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 16.5 รองลงมาคือการนำปัญหาเพื่อปรึกษาหารือ จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 40.8 การมีส่วนร่วมเสนอโครงการจำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 43.5 และบทบาทในการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาจำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 45.1

จากข้อมูลเบื้องต้นแสดงว่ากลุ่มเป้าหมายมีบทบาทหลายๆ ด้านที่เกี่ยวข้องการจัดการขยะในชุมชน พบข้อแตกต่างว่าบทบาทที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมมากขึ้นขึ้นอยู่กับสถานภาพและตำแหน่งทางสังคมรวมถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ เช่นผู้นำชุมชน ผู้นำตามธรรมชาติ คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิก อบต .อาสาสมัครสาธารณสุข(อสม.) และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ กลุ่มบุคคลเหล่านี้จะมี

บทบาทที่มากกว่าประชาชนธรรมดาหรือบุคคลที่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในด้านการวางแผนเพื่อแก้ปัญหา การจัดทำโครงการ การสรรหางบประมาณ รวมถึงสนับสนุนงบประมาณในการแก้ปัญหา

ส่วนกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างมีบทบาทมากที่สุดคือการจัดหาที่รองรับขยะในครัวเรือน จากข้อมูลการดำเนินงานของตำบลหมอเมืองโดยชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขระดับตำบล มีการรณรงค์เพื่อให้ครัวเรือนทุกครัวเรือนมีที่รองรับขยะ โดยให้งบประมาณจากงบประมาณด้านสาธารณสุขมูลฐาน(ศสมช.) ของแต่ละหมู่บ้านเงินปันผลของกองทุนยาและเวชภัณฑ์ของแต่ละหมู่บ้าน และเงินที่ร่วมสมทบจากครัวเรือน เพื่อจัดซื้อถังขยะที่ถูกหลักสุขลักษณะคือที่มีฝาปิดมิดชิด กันน้ำ กันแมลงได้ คงทนถาวร

ปัจจัยความคิดเห็นด้านสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 8 จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างในการแสดงความคิดเห็น จำแนกตามปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ทางกายภาพ

สภาพสิ่งแวดล้อมทางสภาพ	จำนวนตัวอย่าง = 255 คน	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1. พื้นที่ในครัวเรือนพอเพียงและเหมาะสมในการกำจัดขยะ	65.5(167)	34.5(88)
2. หมู่บ้านมีพื้นที่เหมาะสมเป็นที่กำจัดขยะส่วนรวม	16.5(42)	83.5(213)
3. หมู่บ้านมีพื้นที่เหมาะสมเป็นที่กำจัดขยะที่ย่อยสลาย ยาก อันตราย	39.6(101)	60.4(154)
4. หมู่บ้านได้รับผลกระทบจากปัญหาขยะ	34.5(88)	65.5(167)

ตารางที่ 8 นี้แสดงให้เห็นว่าประชากรเห็นด้วยที่จะใช้พื้นที่สำหรับในครัวเรือนของตนเองในการกำจัดขยะสูงถึงร้อยละ 65.5 ไม่เห็นด้วยที่ใช้พื้นที่ของหมู่บ้านมาเป็นสถานที่กำจัดขยะส่วนรวมของชุมชน ร้อยละ 83.5 และไม่เห็นด้วยที่จะใช้พื้นที่ส่วนรวมของหมู่บ้านในการกำจัดขยะที่ย่อยสลาย ยากและขยะอันตราย ร้อยละ 60.4 และพื้นที่ของตำบลได้รับผลกระทบจากปัญหาขยะ ร้อยละ 34.5 โดยในพื้นที่ของหมู่บ้านห้วยซ้อ หมู่ที่ 1 และหมู่บ้านหมอเมือง หมู่ที่ 3 ได้รับผลกระทบจากการกำจัดขยะในเขตของเทศบาลตำบลหนองแดง อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน ที่นำขยะมาทิ้งใกล้หมู่บ้านทั้งสองแห่ง ส่วนที่ไม่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 65.5 อยู่ในพื้นที่หมู่บ้านนาเชียว หมู่ที่ 2 หมู่บ้านทุ่งกวาง หมู่ที่ 4 หมู่บ้านบวกแรด หมู่ที่ 5 และหมู่บ้านห้วยบง หมู่ที่ 6 ตำบลหมอเมือง อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน

จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่ต้องการที่จะกำจัดขยะด้วยตนเองภายในครัวเรือน โดยไม่เห็นด้วยที่จะใช้รูปแบบการกำจัดขยะแบบเขตเมือง โดยการเก็บขนจากชุมชนแล้วนำไปกำจัดในแหล่งสาธารณะที่จัดไว้ เพราะว่าสถานที่ที่มีอยู่ค่อนข้างจำกัด และเกรงจะได้รับผลกระทบจากขยะที่จะเกิดในอนาคต ส่วนความคิดเห็นไม่เห็นด้วยในการกำจัดขยะที่อันตรายย่อยสลายยาก ร้อยละ 60.4 เพราะมีความเข้าใจว่าการสร้างแหล่งกำจัดขยะเหล่านี้จะก่อผลกระทบในอนาคตได้ เช่นขยะประเภทหลอดไฟฟ้า ขวดยาฆ่าแมลง แก้ว ระเบิด และยางรถเก่า เป็นต้น ส่วนความคิดเห็นต่อผลกระทบที่ชุมชนได้รับ จะสังเกตเห็นว่าชุมชนที่อยู่ใกล้แหล่งจะได้รับผลกระทบมากกว่าชุมชนที่อาศัยอยู่ห่างแหล่งกำจัด

ตารางที่ 9 จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างในการแสดงความคิดเห็น จำแนกตามปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางสภาพชุมชน

สภาพสิ่งแวดล้อมทางสภาพชุมชน	ร้อยละ (จำนวน)	จำนวนตัวอย่าง = 255 คน	
		ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
ที่ตั้งหมู่บ้าน			
ตั้งแยกจากหมู่บ้านอื่น	33.3(2)	-	-
ติดหมู่บ้านอื่น	66.7(4)	-	-
รวม	100(6)	-	-
ขนาดหมู่บ้าน			
มากกว่า 100 หลังคาเรือน	42.4(108)		
50 – 100 หลังคาเรือน	49.4(126)		
น้อยกว่า 50 หลังคาเรือน	8.2(21)		
สมาชิกครัวเรือน		4.15	1.1347
มากกว่า 5 คน	34.9(89)		
4 – 5 คน	50.2(128)		
น้อยกว่า 4 คน	14.9(38)		

จากตารางที่ 9 พบว่าข้อมูลแสดงที่ตั้งของหมู่บ้าน จำแนกตามปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางสภาพของชุมชน พบว่าที่ตั้งของหมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากหมู่บ้านอื่น จำนวน 2 หมู่บ้าน และตั้งอยู่ติดกับหมู่บ้านอื่น จำนวน 4 หมู่บ้าน แสดงว่าหมู่บ้านส่วนใหญ่ในตำบลหมอเมือง ตั้งอยู่ติดกับหมู่บ้านอื่น

ขนาดของหมู่บ้านพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีขนาดหมู่บ้าน โดยใช้จำนวนหลังคาเรือนเป็นตัวแสดงขนาดของหมู่บ้าน หลังคาเรือนมากกว่า 100 หลังคาเรือนร้อยละ 42 หลังคาเรือน 50-100 หลัง

คาร้อยละ 49.4 และน้อยกว่า 50 หลังคาร้อยละ 8.2 มีค่าเฉลี่ย และจากข้อมูลทฤษฎีพบว่ามีพื้นที่ศึกษามีจำนวนหลังคาโดยเฉลี่ยต่อหมู่บ้าน เท่ากับ 101 หลังคาเรือน และหมู่บ้านที่มีจำนวนหลังคาเรือนมากที่สุดคือ 140 หลังคา และน้อยที่สุด 39 หลังคา

ขนาดของครัวเรือน พบว่าโดยเฉลี่ยแล้วมีจำนวนสมาชิกครัวเรือน เท่ากับ 4 คน จากข้อมูลพบว่าครัวเรือนที่มีสมาชิกมากที่สุดคือ 7 คน และน้อยที่สุด 2 คน

เป็นที่น่าสังเกตว่าพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่ตั้งอยู่ติดกับหมู่บ้านอื่น ซึ่งจะมีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกวิธีการกำจัดขยะในชุมชน เพราะหากมีพื้นที่ของหมู่บ้านติดกันหากตัดสินใจเลือกวิธีการกำจัดขยะแบบทิ้งรวมในที่กลางของชุมชน ย่อมจะส่งผลกระทบต่อชุมชนใกล้เคียงได้ สมาชิกในครัวเรือนก็ไม่มากนัก(โดยเฉลี่ย 4 คน) ซึ่งแตกต่างจากสมัยก่อนจะเป็นครอบครัวใหญ่ หรือครอบครัวขยาย จะมีสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนค่อนข้างมาก 8-10 คน แต่ในปัจจุบันพบว่าส่วนใหญ่แล้วเมื่อสมาชิกในครัวเรือนแต่งงานมีครอบครัวก็จะแยกครัวเรือนไปตั้งบ้านเรือนใหม่เป็นครอบครัวเดี่ยวซึ่งมีสมาชิกในครัวเรือนน้อย เพียง 3-4 คน ซึ่งตรงกับแนวคิดของ ประสาน ดังสิกบุตร (2542: 5 – 6) กล่าวว่า ชุมชนที่มีขนาดใหญ่ กลาง เล็ก ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นจะมีความแตกต่างกันตามแหล่งกำเนิด ซึ่งชุมชนที่มีขนาดใหญ่ มีความแออัดสูง รูปแบบในการกำจัดขยะก็จะเป็นอีกรูปแบบหนึ่ง แต่ชุมชนที่ขนาดไม่ใหญ่ และความแออัดของประชากรต่ำรูปแบบในการตัดสินใจก็จะแตกต่างกัน

4.4 การหาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา

ตามกรอบแนวคิดในการศึกษาจากตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม เพื่อทดสอบสมมติฐาน ในการหาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา ตามกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

- ก. สำหรับการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระเป็นช่วงชั้นมาตรา(Interval Scale) กับ ตัวแปรตามเป็นช่วงชั้นมาตรา(Interval Scale) โดยวัดขนาด และทิศทางของความสัมพันธ์ด้วยค่า Pearson's r และทดสอบด้วยสถิติ F – test
- ข. ตัวแปรอิสระที่เป็นนามมาตรา (Nominal Scale) และตัวแปรตามที่เป็นช่วงชั้นมาตรา(Interval Scale) โดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละกลุ่ม และทดสอบด้วยสถิติ T– test

การทดสอบสมมติฐานในการศึกษา

- ก. ปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันจะมีผลต่อความคิดเห็นในการจัดการขยะที่ต่างกัน ประกอบด้วยตัวแปรอิสระคือ เพศ อาชีพ การศึกษาและระดับรายได้

- ข. ปัจจัยทางสังคมของบุคคลที่ต่างกัน จะมีผลต่อความคิดเห็นในการจัดการขยะที่ต่างกันประกอบด้วยตัวแปรอิสระคือการเป็นสมาชิกกลุ่ม การร่วมกิจกรรม และความถี่ของการเข้าร่วมกิจกรรม แหล่งการรับรู้ข่าวสารและบทบาทการจัดการขยะของชุมชน
- ค. ปัจจัยความคิดเห็นด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนที่ต่างกันจะมีผลต่อความคิดเห็นในการจัดการขยะที่ต่างกันประกอบด้วยตัวแปรอิสระคือสภาพทางกายภาพและสภาพชุมชน
- ง. ปัจจัยทางนโยบาย พรบ. และงบประมาณมีผลต่อความคิดเห็นในการจัดการขยะ

การหาค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างตัวแปรในการศึกษานำตัวแปรที่เป็นช่วงชั้นมาตรา(Interval Scale) มาหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปร	คะแนนรวม	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
อายุ	-	44.8	11
ระดับรายได้	-	27,795	41,067
การเป็นสมาชิกกลุ่ม	11	4.6	1.0
แหล่งรับรู้ข่าวสาร	8	3.8	1.3
การจัดการขยะ	10	6.7	1.9
ความคิดเห็นทางกายภาพ	8	5.5	1.0
ความคิดเห็นทางสภาพชุมชน	8	5.9	0.9
ความคิดเห็น	10	6.7	1.9

จากนั้นนำตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม ที่เป็นช่วงชั้นมาตรา (Interval Scale) ทั้งหมดมาหาค่าสหสัมพันธ์ ดังนี้

ตารางที่ 11 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ตัวแปรที่ศึกษา	อายุ	เพศ	ระดับรายได้	แหล่งรับรู้ข่าวสาร	สมาชิกกลุ่ม	ภาพลักษณ์	ภาพชุมชน	ความคิดเห็น	การจัดการขยะ
อายุ	1.000	-.324**	-.041	.079	.020	.042	.009	.000	-.072
การศึกษา		1.000	.526**	.160*	-.173**	-.010	.003	.002	.202**
ระดับรายได้			1.000	.287**	-.133*	-.012	-.062	.086	.295**
แหล่งรับรู้ข่าวสาร				1.000	.213**	.183**	-.047	.006	.312**
สมาชิกกลุ่ม					1.000	.093	-.189**	-.077	.084
ความคิดเห็นทางกายภาพ						1.000	.001	.071	.086
ความคิดเห็นทางสภาพชุมชน							1.000	.007	-.204**
ความคิดเห็น								1.000	.089
การจัดการขยะ									1.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

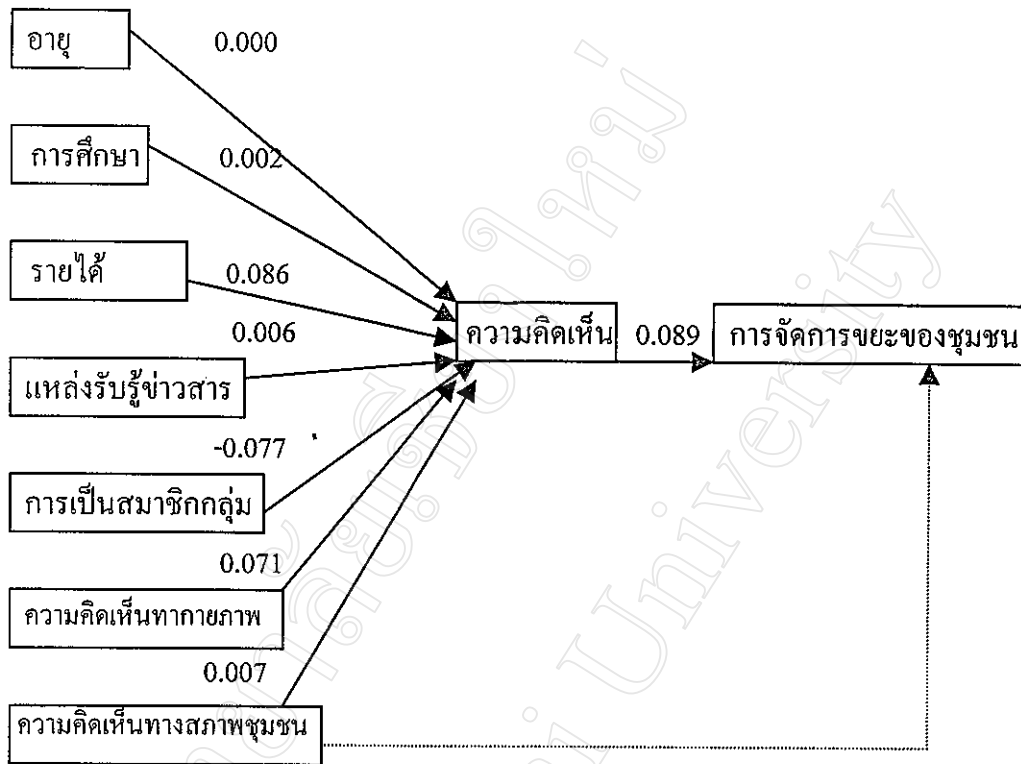
* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 11 ซึ่งเป็นการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษาทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่ศึกษาตามกรอบความคิดในการศึกษาใช้สถิติทดสอบด้วย F-test แสดงให้เห็นได้ 2 ประการคือ

1. ตัวแปรตามกรอบความคิดในการศึกษา ประกอบด้วยปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางสภาพสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นในการจัดการขยะของชุมชน หรือไม่ ซึ่งสังเกตจาก เครื่องหมาย * และตัวแปรตามคือความคิดเห็นในการจัดการขยะของชุมชน มีความสัมพันธ์กับบทบาทในการจัดการขยะของชุมชน

2. ตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามที่อยู่นอกกรอบความคิดในการศึกษา แต่มีความสัมพันธ์กันซึ่งจะได้อธิบายความสัมพันธ์ในหัวข้อ ความสัมพันธ์อื่นนอกเหนือจากกรอบความคิดที่วางไว้ ดังที่สรุปตามแผนภูมิตี่ 2 ดังนี้

แผนภูมิที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษาตามกรอบความคิดในการศึกษา

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากแผนภูมิที่ 2 พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาตามกรอบความคิดในการศึกษาข้างต้นสามารถอธิบายความสัมพันธ์ได้ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคล

อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นในการจัดการขยะ ($r = 0.000$) หมายความว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นในการจัดการขยะของชุมชนไม่แตกต่างกัน เพราะในกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีอายุไม่แตกต่างกันมากนัก (ตารางที่ 4) พบว่าอายุโดยเฉลี่ย เท่ากับ 45 ปี จึงไม่สอดคล้องกับรูปแบบโครงสร้างส่วนบุคคลของ Homik (1990) ที่กล่าวว่าคนเราเมื่ออายุมากขึ้นมีประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต จะมีความคิดเห็นในเชิงบวกมากขึ้น และผลการวิจัยของ พณิต มโนการ (2539) พบว่ากลุ่มบุคคลที่มีอายุน้อยส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีและมีพฤติกรรมในการจัดการมูลฝอยติดเชื้อได้มากกว่ากลุ่มที่มีอายุมาก

การศึกษา จากผลการศึกษาหมายความว่า ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นในการจัดการขยะของชุมชน ($r = 0.002$) ทั้งนี้เพราะว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

ส่วนใหญ่ (ตารางที่ 4) ร้อยละ 82.0 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และ ไม่ได้เรียน ร้อยละ 5.9 จึงแสดงว่าระดับการศึกษาอยู่ในระดับเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน จึงมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน

ระดับรายได้ จากผลการศึกษาหมายความว่าระดับรายได้ของกลุ่มตัวอย่างไม่มีความสัมพันธ์กับ ความคิดเห็นในการจัดการขยะของชุมชน และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.086, p = 0.170$) ทั้งนี้เพราะว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ตารางที่ 4) มีรายได้โดยเฉลี่ย ต่อปี ต่อครอบครัวก่อนข้างต่ำ คือ 27,795 บาทเพราะส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม (ร้อยละ 87.0) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของรายได้เท่ากับ 41,067 บาท แสดงว่ามีความแตกต่างของรายได้สูง ซึ่งคนที่มีรายได้สูงจะเป็นกลุ่มที่มีอาชีพข้าราชการ และค้าขายมีเพียง ร้อยละ 6.3 เท่านั้น แสดงว่าระดับรายได้ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน จึงมีผลต่อมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งให้เห็นว่าระดับรายได้สูงหรือต่ำของกลุ่มตัวอย่างนี้ไม่มีผลต่อความคิดเห็นในการจัดการขยะซึ่งไม่สอดคล้องกับรูปแบบโครงสร้างส่วนบุคคล ของ Hornik (1990) ที่กล่าวว่าบุคคลที่มีรายได้มาก จะมีทัศนคติหรือความคิดเห็นที่ดีในเชิงบวกและจะมีพฤติกรรมในเชิงบวกตาม

สรุปจากการทดสอบสมมติฐานพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ อายุ การศึกษา และระดับรายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นในการจัดการขยะของชุมชน และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังเหตุผลที่กล่าวแล้วข้างต้น

ปัจจัยทางสังคม

แหล่งการรับรู้ข่าวสาร ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นในการจัดการขยะต่ำมากและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.006, p = 0.922$)

การเป็นสมาชิกกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นในการจัดการขยะในระดับต่ำมากในเชิงลบ และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.077, p = 0.219$)

แสดงว่าแหล่งข้อมูลข่าวสารเรื่องขยะในชุมชนไม่ว่าจะได้รับมากน้อยแตกต่างกันอย่างไรก็ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นในการจัดการขยะของชุมชนเลย จากข้อมูล(ตารางที่ 6) พบว่าแหล่งข่าวสารที่กลุ่มตัวอย่างได้รับมากที่สุดตามลำดับคือการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ร้อยละ 95.3 อบต. ร้อยละ 89.8 และเวทีประชาคมเรื่องขยะ ร้อยละ 77.6 ตามลำดับ และเป็นที่น่าสนใจว่าแหล่งข่าวสารที่ประชากรได้รับน้อยที่สุดตามลำดับ คือ วิทยุและโทรทัศน์ ร้อยละ 36.0 หนังสือพิมพ์ ร้อยละ 19.2 และเอกสาร ตำราเรียน ร้อยละ 3.5 ซึ่งแสดงว่ากลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำให้ไม่มีเวลาในการอ่านหนังสือ และเหน็ดเหนื่อยจากการประกอบอาชีพประจำวัน และจะมีความสนใจในเรื่องอื่นที่น่าสนใจมากกว่า ผลจากการศึกษาจึงสรุปได้ว่าจำนวนแหล่งข่าวสารที่ได้รับไม่มีผลต่อระดับความคิดเห็นในการจัดการขยะ

การเป็นสมาชิกกลุ่มมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นในการจัดการขยะในระดับต่ำมากแต่มีความสัมพันธ์ในทางลบและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าการเป็นสมาชิกกลุ่มมากน้อยต่างกันอย่างไรก็ไม่มีผลต่อความคิดเห็นในการจัดการขยะของชุมชนเลย จากข้อมูล (ตารางที่ 5 พบว่ากลุ่มที่มีสมาชิกในกลุ่มมากที่สุดคือ กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท ร้อยละ 99.2 กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ร้อยละ 98.4 และกองทุนแก้ไขปัญหาคาความยากจน ร้อยละ 93.7 ตามลำดับ ทั้งนี้เพราะว่าส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มเพียงเพื่อหวังจะได้ประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ เช่น ต้องการเงินกู้จากกลุ่มซึ่งไม่สอดคล้องต่อรูปแบบความคาดหวังทางสังคม(Social Expectation Model) ของ Honik (1990) ที่กล่าวว่าสังคมและชุมชนยังมีความคาดหวังเกี่ยวกับการมีประสบการณ์ในพฤติกรรมกรปฏิบัติจากครัวเรือนโดยตรง การสนทนาท่ามกลางกลุ่มเขาเหล่านั้น ในเครือข่ายเกี่ยวกับสังคม การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม การเสนอข่าวทางสื่อมวลชนหนังสือ พฤติกรรมล้วนมีผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่มีผลต่อการกำจัดขยะ ซึ่งมีผลมาจากประสบการณ์ ความรู้ ทักษะคิด ทำให้พฤติกรรมกรมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะและสามารถที่จะร่วมแสดงทัศนะต่อรูปแบบวิธีการกำจัดขยะที่เหมาะสมต่อชุมชน สังคมนั้นๆ ได้เพิ่มมากขึ้น

สรุปได้ว่าปัจจัยทางสังคมคือ แหล่งการรับรู้ข่าวสาร และการเป็นสมาชิกกลุ่มไม่มีผลต่อความคิดเห็นในการจัดการขยะของชุมชน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เช่นกัน

ปัจจัยความคิดเห็นด้านสิ่งแวดล้อม

สภาพพื้นที่ทางกายภาพมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นในการจัดการขยะในระดับต่ำมาก แทบไม่มีความสัมพันธ์เลย และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.071$, $P = 0.261$)

สภาพชุมชน ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นในการจัดการขยะและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.007$, $P = 0.906$)

การหาความสัมพันธ์ พบว่าความคิดเห็นทางกายภาพและทางสภาพชุมชน ไม่มีความสัมพันธ์ หรือ อยู่ระดับต่ำมากกับความคิดเห็นในการจัดการขยะและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.071$, $P = 0.261$)และ ($r = 0.007$, $P = 0.906$) ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าสภาพพื้นที่ในหลังคาเรือนของกลุ่มเป้าหมายมีความเหมาะสมที่ใช้เป็นสถานที่ในการจัดการขยะแบบพึ่งตนเอง คือใครเป็นคนก่อให้เกิดขยะคนๆนั้นก็จะต้องรับผิดชอบในการจัดการขยะที่เกิดขึ้นเอง โดยสอดคล้องกับรูปแบบโครงสร้างชุมชนของ Hornik (1990) เกี่ยวกับสภาพทางกายภาพซึ่งได้แก่ลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่ศึกษาที่ใช้ในการเก็บขน การขนส่ง ขนถ่ายและมีความเหมาะสมในระดับครัวเรือน ชุมชน ซึ่งจะมีผลต่อความคิดเห็น และพฤติกรรมกรจัดการขยะที่เกิดขึ้นด้วย ส่วนตัวแปรทางสภาพชุมชน แสดงว่าลักษณะที่ตั้งของชุมชนที่อยู่ใกล้ ใกล้ ความแตกต่างของชุมชนชุมชนที่ศึกษาและขนาดของ

ครัวเรือนที่ต่างกัน ไม่ได้มีผลต่อความคิดเห็นในการตัดสินใจในการจัดการขยะในชุมชนที่ศึกษาเลย
ข้อสรุปคือปัจจัยความคิดเห็นด้านสิ่งแวดล้อม ไม่มีผลต่อความคิดเห็นในการจัดการขยะและไม่เป็น
ไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในการศึกษา

ส่วนการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่เป็นนามมาตรา(Nominal Scale) กับตัว
แปรตามที่เป็นช่วงชั้น (Interval Scale) นั้นได้นำมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติด้วยค่า T – test ซึ่ง
ตัวแปรที่เป็นนามมาตรา(Nominal Scale) ได้แก่ สถานภาพทางสังคม เพศ และ อาชีพ และใน
ส่วนของตัวแปรอาชีพนั้นเดิมผู้ศึกษาได้กำหนดอาชีพในแบบสอบถามไว้ 6 อาชีพ เพื่อเอื้อต่อการ
วิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้แบ่งกลุ่มอาชีพออกเป็น 2 กลุ่มใหม่ ดังนี้ 1) กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม
ประกอบด้วย กลุ่มที่ไม่มีอาชีพ อาชีพเกษตรกรรม และอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 91.37 เนื่องจากเป็น
กลุ่มที่มีความคล้ายกันในการศึกษา รายได้ เวลา และสภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่ 2) กลุ่มอาชีพ
อื่นๆ ประกอบด้วย กลุ่มอาชีพข้าราชการ นักศึกษาและค้าขาย ร้อยละ 8.63 ซึ่งมีความเหมือนกันใน
ด้านเศรษฐกิจ การศึกษา และข้อจำกัดด้านเวลาเป็นกลุ่มที่มีความคล้ายกัน

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของอาชีพจำแนกตามความคิดเห็น
ในการจัดการขยะ

จำนวนตัวอย่าง = 255 คน

ตัวแปรอิสระ	N	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	Std.Error Mean
กลุ่มเกษตรกร	235	9.60	0.76	4.980E - 02
กลุ่มอื่นๆ	20	9.55	1.05	0.2247
Occscor	t	Df	P	Std.Error Different
Equal	0.27	253	0.78	5.657E-02
Unequal	0.19	20.56	0.84	5.657E- 02

จากตารางที่ 12 ผลการศึกษาพบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นของกลุ่มเกษตรกรเท่ากับ 9.6
และของกลุ่มอื่นๆเท่ากับ 9.55 และทดสอบทางสถิติปรากฏว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ
ร่วมศักดิ์ ยะใหม่วงศ์(2543: 45)กล่าวว่า Jersile มีความเชื่อว่าบุคคลที่ประกอบอาชีพที่
แตกต่างกัน มักมีบุคลิกแตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากหน้าที่การงาน และความรับผิดชอบที่บุคคลมี
ส่วนร่วม และ เมื่อบุคคลมีความเชื่อ และมีแนวคิด ทักษะคติ ค่านิยม ความเชื่อ บุคลิก เช่นไรก็จะ
ถ่ายทอดสิ่งเหล่านั้นออกมา ดังนั้น แม่บ้านแต่ละคนน่าจะมีการมีความแตกต่างกัน จึงสรุปได้ว่า อาชีพที่
แตกต่างกันไม่มีผลต่อความคิดเห็นในการจัดการขยะของชุมชน จึงไม่ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเพศจำแนกตามความคิดเห็นในการจัดการขยะ

จำนวนตัวอย่าง = 255 คน

ตัวแปรอิสระ	N	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	Std.Error Mean
เพศชาย	158	9.50	0.85	6.824E -02
เพศหญิง	97	9.75	0.63	6.393 E -02
Variances	t	Df	P	Std.Error Different
Equal	-2,513	253	0.01	0.1005
Unequal	-2,701	244.93	0.007	9.351 E-02

จากตารางที่ 13 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาประกอบด้วยเพศชายร้อยละ 61.96 และเพศหญิง ร้อยละ 38.04 ตัวแปรระหว่างเพศ และความคิดเห็นในการจัดการขยะของชุมชนพบว่า เพศหญิงมีค่าเฉลี่ยของคะแนนมากกว่าเพศชาย เท่ากับ 9.75 และ 9.50 ตามลำดับซึ่งมีความต่างกันเล็กน้อย แต่เมื่อทดสอบทางสถิติปรากฏว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.007 และในที่นี้ได้ยกตัวอย่างรูปแบบโครงสร้างส่วนบุคคลของ Homik (1990) ว่าเพศเป็นปัจจัยส่วนบุคคลซึ่งตามสภาพความเป็นจริงแล้วไม่ว่าเพศหญิงหรือเพศชาย ก็จะมีความคิดเห็นหรือทัศนคติเท่ากัน หรือ เพศหญิงดีกว่า หรือ เพศชายดีกว่า ก็สามารเป็นไปได้อันนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายๆอย่างมาเป็นองค์ประกอบ เช่น การศึกษา การได้รับข่าวสาร หรือ ระเบียบรายได้ เป็นต้น ดังนั้น ในการศึกษานี้จึงสรุปได้ว่าเพศที่ต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นในการจัดการขยะของชุมชนที่ต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 14 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของประชาชน และ อบต.จำแนกตามความคิดเห็นในการจัดการขยะ

ตัวแปรอิสระ	N	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	Std.Error Mean
ประชากร	240	9.57	0.80	5.190E -02
อบต.	15	9.86	0.35	9.085E -02
Variances	t	Df	P	Std.Error Different
Equal	-1.375	253	0.170	0.2091
Unequal	-2.748	24.47	0.01	0.1046

จากตารางที่ 14 ผลการศึกษาพบว่า การทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าความคิดเห็นระหว่าง อบต.จะแตกต่างกับประชาชนในการจัดการขยะ ค่าเฉลี่ยคะแนนของ อบต. เท่ากับ 9.86 มีค่าเฉลี่ยของคะแนนที่สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนซึ่งมีค่าเฉลี่ยของคะแนน เท่ากับ 9.57 จากคะแนนรวม 10 คะแนน จากผลการศึกษาพบว่า อบต. มีความคิดเห็นในการจัดการขยะของชุมชนแตกต่างจากกลุ่มของประชาชน และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้ เพราะอบต.มีบทบาทภาระหน้าที่ตาม พรบ.กระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น มีความเกี่ยวข้องกับการพิจารณาตั้งแต่สภาพปัญหา วางแผนแก้ไขปัญหา จัดทำโครงการ จัดสรรงบประมาณ รวมถึงต้องดำเนินการตามแผนงาน โครงการที่วางไว้ต่างกับ บทบาทของประชาชนที่ไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่กล่าวข้างต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดรูปแบบโครงสร้างชุมชนของ Homik (1990) กล่าวไว้ว่าปัจจัยทางด้านกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และพรบ.ที่เกี่ยวข้อง มีผลต่อทัศนคติหรือความคิดเห็น ซึ่งทัศนคติจะส่งผลกระทบต่อบทบาทพฤติกรรมร่วมในทางบวกมากขึ้น ดังนั้น ผลการศึกษาจึงยอมรับในสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.5 ปัจจัยทางนโยบาย พรบ. และงบประมาณ

การศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัญหาด้านการจัดการขยะตามนโยบาย พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องและงบประมาณ จะมีผลต่อความคิดเห็นในการจัดการขยะในชุมชนหรือไม่ ส่วนของปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อความคิดเห็นในการกำจัดขยะของประชาชนทางผู้ศึกษาได้ทำการสนทนากลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ศึกษา ตามรายละเอียดในการดำเนินการสนทนากลุ่ม(Focus Group Discussion) ดังนี้

สรุปประเด็น

ก. สถานการณ์ปัญหาขยะ

ที่สถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ผลกระทบที่ชุมชนได้รับ ในมุมมองของผู้ร่วมในการสนทนาส่วนใหญ่คิดว่าปัญหาที่ได้รับผลกระทบจากขยะแบ่งออกเป็น 4 ประการคือ

1. ผลกระทบที่เกิดในครัวเรือนตนเอง ที่เกิดจากขยะในครัวเรือนตนเองประเภทขยะที่ย่อยสลายยาก ขยะอันตราย เช่น ขวด แก้ว ขวดยาฆ่าแมลง หลอดไฟฟ้า ถ้วยกระเบื้อง จาน ชาม อื่นๆ เป็นภาระของครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบเองในการกำจัด ซึ่งขยะเหล่านี้ในอนาคต 5 -10 ปีข้างหน้า จะเกิดผลกระทบในสภาพพื้นที่ของตนเอง

2. ผลกระทบบริเวณที่สาธารณะประโยชน์ ที่เกิดจากความมั่งง่ายของคนในชุมชนที่นำขยะจากครัวเรือนตนเองไปทิ้งตามแหล่งน้ำสาธารณะของชุมชนเองคือบริเวณลำน้ำแม่จรมที่เป็น

สายหลักที่ชุมชนใช้ประโยชน์ ริมถนนลาดยางสาย แม่จริม -น้ำปุ่น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผู้ใช้น้ำที่อยู่ปลายสายน้ำ และเกิดความไม่สวยงามในทัศนียภาพที่ปรากฏ

3. ผลกระทบจากการกำจัดขยะของเทศบาลตำบลหนองแดง ในหมู่ที่ 3 เกิดผลกระทบต่อประชาชนที่อยู่รอบๆบริเวณ เกิดกลิ่นเหม็น แมลงและสัตว์นำโรคเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะแมลงวัน น้ำจากขยะซึมลงสู่ลำน้ำใต้ดิน และไหลลงสู่แม่น้ำแม่จริม เกิดผลกระทบต่อประชาชนซึ่งนับวันจะยิ่งทวีปัญหาความรุนแรงมากขึ้น

4. ผลกระทบจากมูลสัตว์เลี้ยงในครัวเรือน เช่น สุกร โค กระบือ ที่เลี้ยงไว้ในชุมชน ก่อผลกระทบในเรื่องกลิ่นที่เกิดจากมูลสัตว์

จากการสนทนาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าสิ่งเหล่านี้มาจากสภาพความเป็นจริงในพื้นที่ศึกษา ชุมชนสามารถมองเห็นปัญหาของตนเองจากผลกระทบที่ชุมชนได้รับและหารือในแนวทางการแก้ไขในระดับตำบลต่อไป

ข. นโยบายภาครัฐ กฎหมาย พรบ. ที่เกี่ยวข้องและงบประมาณ

จากการสนทนามกลุ่มพบว่าพื้นที่ศึกษาได้เริ่มปรับเปลี่ยน รูปแบบของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ปี 2537) ในปี พ.ศ. 2543 ตามรูปแบบขององค์การบริหารงานส่วนตำบลหมอมเมือง มีตัวแทนซึ่งได้รับการเลือกตั้งในภาคชุมชน หมู่บ้านละ 2 คน จาก 6 หมู่บ้าน จำนวน 12 คน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ 3 คน รวมเป็น 15 คน

ประเด็นที่ 1 ปัจจัยที่เกี่ยวกับนโยบาย และ พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง พบว่าส่วนของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล มีความเข้าใจ เรื่องของบทบาท และแนวทางปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาขยะที่จะส่งผลกระทบต่อสภาพทางด้านสิ่งแวดล้อมได้ดี แต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจด้านทฤษฎีที่นำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหา ซึ่งจะต้องอาศัยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบลของสถานีอนามัยตำบลหมอมเมือง เป็นผู้ดำเนินงานในกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา และในส่วนของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นภาคประชาชนที่ได้รับการเลือกตั้ง พบว่าส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับนโยบาย พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง ยังมองว่าเป็นบทบาทของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบลจากการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับ ตระกูล มีชัย : 2538 กล่าวไว้ในการศึกษาว่าบทบาทการบริหารงานส่วนท้องถิ่นภายใต้การกระจายอำนาจ (Decentralization) ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือของรัฐในการบริหารงานให้สามารถบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ จึงถือว่าการเพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการบริหารงานขององค์กรของรัฐด้วยการเปิดโอกาสให้หน่วยงานและองค์กรต่างๆ ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินงานที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง 2 รูปแบบ คือ การกระจายอำนาจทางการบริหาร และอำนาจทางการเมือง การปกครอง โดยมีภารกิจอำนาจการตัดสินใจไปสู่ท้องถิ่น

ในส่วนของการประชุมสนทนา พบว่ายังไม่ทราบ นโยบาย และ พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย ยังมีความเข้าใจว่าเป็นบทบาท และหน้าที่ ของเจ้าหน้าที่ สาธารณสุข ระดับตำบล รายละเอียดตาม พระราชบัญญัติ มาตรา 67 วรรค 11 ไม่ทราบเลย แต่เมื่อได้รับการชี้แจง และให้ความรู้ ในเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จึงมีความเข้าใจในเรื่องของหน้าที่ และ บทบาท เป็นอย่างดี

สำหรับนโยบายที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ปี 2537 ในปี พ.ศ. 2542 พบว่ามาตราที่เกี่ยวข้องคือ มาตรา 67 วรรค คือการรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

ประเด็นที่ 2 สำหรับปัจจัยอื่นๆที่มีผลต่อความคิดเห็นในการกำจัดขยะคือ ด้านงบประมาณ ในส่วนของ องค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นหน่วยงานส่วนท้องถิ่นที่ให้การสนับสนุนงบประมาณ เพราะในการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลจะมีการบริหารออกเป็น 2 ฝ่าย คือฝ่ายนิติบัญญัติ และ ฝ่ายสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพราะในการที่ชุมชนจะมีกิจกรรมร่วมในการจัดขยะจำเป็นที่จะต้องมีงบประมาณในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในแนวทางของข้อตกลงที่เกิดขึ้นในระดับตำบล ซึ่งในแนวทางการแก้ปัญหาส่วนใหญ่เห็นว่าการแก้ไขโดยการลดการก่อเกิดขยะที่มาจากคนในชุมชน โดยการกำจัดเองในระดับครัวเรือนตนเอง และสร้างแรงขับเคลื่อนในชุมชนเพื่อสร้างทัศนคติ ความตระหนัก เพื่อให้เกิดพฤติกรรมจัดการขยะในชุมชนต่อสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน

ดังนั้น ผลที่ได้จากการสนทนากลุ่มครั้งนี้มีความสอดคล้องกับรูปแบบโครงสร้างชุมชน ของ Hornik (1990) คือปัจจัยเอื้อประการหนึ่งในด้านนโยบายภาครัฐ กฎหมาย พรบ.ที่เกี่ยวข้อง ที่ส่งผลกระทบต่อความคิดเห็น และสามารถนำไปสู่พฤติกรรมกรรณสนองตอบในการจัดการ คือ นโยบายภาครัฐ กฎหมาย พรบ.ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงด้านงบประมาณในการจัดการในชุมชนด้วย จะเห็นได้ว่าปัจจัยอื่น ด้านนโยบาย พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องและ งบประมาณในส่วนองเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยเฉพาะฝ่ายของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จะมีความรู้ และ แสดงความคิดเห็นในเชิงบวกเป็นส่วนใหญ่ ส่วนคณะกรรมการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นั้น จะมีความรู้ และ แสดงความคิดเห็นในเชิงบวกได้น้อยกว่าเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล และ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นฝ่ายบริหาร และในส่วนของประชาชนที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับใน ด้านนโยบาย พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง และงบประมาณในส่วนองประชาชนจะมีความรู้ และ แสดงความคิดเห็นในเชิงบวกได้น้อยกว่ากลุ่มเป้าหมายที่กล่าวมา

4.6 ความสัมพันธ์ของตัวแปรอื่นๆ นอกเหนือจากกรอบแนวคิดที่วางไว้

จากกรอบความคิดในการศึกษา จะเห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลซึ่งประกอบด้วยเพศ อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความคิดเห็นในการจัดการขยะในชุมชน และปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย การเป็นสมาชิกกลุ่ม การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม แหล่งการรับรู้ข่าวสาร และบทบาทการจัดการขยะในชุมชน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นในการจัดการขยะในชุมชน และอีก 2 ปัจจัย คือปัจจัยความคิดเห็นด้านสิ่งแวดล้อมและปัจจัยอื่น ซึ่งได้แก่ นโยบาย พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง และงบประมาณ มีผลต่อความคิดเห็นในการจัดการขยะของชุมชน

แต่ในการศึกษานี้เกิดข้อค้นพบอื่นนอกเหนือจากกรอบแนวคิดที่วางไว้ ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ได้แก่ การศึกษา การรับรู้ข่าวสาร และสภาพชุมชน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ ไม่ได้มีนัยสำคัญทางสถิติกับความคิดเห็นในการจัดการขยะในชุมชน แต่มีความสัมพันธ์ทั้งในทิศทางเดียวกัน และในทางกลับกัน ที่ระดับ 0.01 และ 0.05 กับตัวแปรอื่น และจะได้นำเสนอแสดงเป็นตารางแสดงความสัมพันธ์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรอื่นๆ นอกเหนือจากกรอบแนวคิดที่วางไว้

ตัวแปรที่ศึกษา	อายุ	การศึกษา	ระดับรายได้	สมาชิกกลุ่ม	การรับรู้ข่าวสาร	การจัดการขยะ	สภาพกายภาพ	สภาพชุมชน
อายุ	1.000	-.324**	-.041	.020	.079	-.072	.042	.009
การศึกษา		1.000	.526**	-.173**	.160*	.202**	-.010	.003
ระดับรายได้			1.000	-.133*	.287**	.295**	-.012	-.062
การเป็นสมาชิกกลุ่ม				1.000	.213**	.084	.093	-.189**
การรับรู้ข่าวสาร					1.000	.312**	.183**	-.047
การจัดการขยะ						1.000	.086	-.204**
สภาพทางกายภาพ							1.000	.001
สภาพชุมชน								1.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 15 พบว่าอายุ มีความสัมพันธ์กับการศึกษา แต่มีความสัมพันธ์ในทางกลับกัน และมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.324, P = 0.01$) แสดงว่าในกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา ยิ่งคนอายุมากเท่าใด

ระดับการศึกษาจะต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันที่มีความเจริญมากขึ้น เกิดการแข่งขันทางการศึกษา และค่านิยมของคนไทยต้องการให้บุตรหลานเรียนสูงๆ เพื่อจะได้เป็นเจ้าคนนายคน เกิดความทัดเทียมในการศึกษา คนรุ่นใหม่จะมีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น

การศึกษา มีความสัมพันธ์กับระดับรายได้ในระดับปานกลาง ในทิศทางเดียวกัน และมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.324, P = 0.01$) แสดงว่ากลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา ยิ่งการศึกษาสูงมากเท่าใดจะมีรายได้สูงตาม เพราะคนที่มีการศึกษาสูงมีโอกาสนในการประกอบอาชีพได้มากกว่าคนที่มีการศึกษาต่ำ ซึ่งคนการศึกษาต่ำส่วนใหญ่จำประกอบอาชีพที่มีรายได้ต่ำ เช่น การเกษตร รับจ้าง แต่คนที่มีการศึกษาสูงจะประกอบอาชีพ รับราชการ ค้าขาย และทำธุรกิจ ที่มีรายได้สูง

การศึกษา มีความสัมพันธ์กับการเป็นสมาชิกกลุ่มและร่วมกิจกรรมกลุ่มค่อนข้างต่ำ แต่มีทิศทางของความสัมพันธ์ในทางกลับกันและมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.173, P = 0.01$) เพราะว่าคนที่มีการศึกษาสูงส่วนใหญ่จะไม่ค่อยมีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เพราะในช่วงที่มีกิจกรรมของชุมชน จะตรงกับเวลาที่ต้องปฏิบัติงานในภาคราชการ และบางส่วนต้องออกไปทำงานต่างท้องที่ ทำให้เป็นสมาชิกกลุ่มน้อย

การศึกษา มีความสัมพันธ์กับ การได้รับความรู้ด้านการจัดการขยะจากแหล่งต่างๆ ค่อนข้างน้อย และมีนัยสำคัญทางสถิติ มีทิศทางของความสัมพันธ์ในทางเดียวกัน ($r = 0.160, P = 0.01$) เพราะว่าคนที่มีการศึกษาสูงมีโอกาสนที่จะได้รับสื่อด้านการจัดการขยะมากกว่าคนที่มีการศึกษาต่ำ เพราะต้องออกประกอบอาชีพแบบเช้าไปเย็นกลับ ทำให้ไม่มีเวลาในการรับสื่อ และเป็นที่น่าสังเกตว่าสื่อที่คาดว่าจะได้รับมากแต่กลับไม่ได้รับคือสื่อจากวิทยุ โทรทัศน์ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าส่วนใหญ่ไม่ได้สนใจเรื่องทางวิชาการ แต่ชอบดูภาพยนตร์และละคร ที่ให้ความเพลิดเพลินมากกว่า

การศึกษา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะค่อนข้างต่ำมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน และมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.202, P = 0.01$) จึงมีความสอดคล้องกับ รูปแบบโครงสร้างส่วนบุคคล (Individual-Level Structure models) ว่าการศึกษาของบุคคลในการศึกษา พบว่าจะมีผลต่อพฤติกรรมที่สนองตอบบว่ายิ่งมีการศึกษาสูงก็จะมีพฤติกรรมการจัดการขยะในทางบวกเพิ่มมากขึ้น เพราะคนที่มีการศึกษาสูงจะได้รับประสบการณ์ ความรู้จากสื่อมากกว่าคนที่มีการศึกษาต่ำ จึงแสดงพฤติกรรมทางบวกมากกว่า

ระดับรายได้ มีความสัมพันธ์กับการเป็นสมาชิกและร่วมกิจกรรมกลุ่มค่อนข้างต่ำ แต่มีทิศทางของความสัมพันธ์ที่กลับกัน และมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.133, P = 0.01$) นั่นคือคนที่มียาได้ต่ำคือผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รับจ้าง กลุ่มเหล่านี้จะมีวิถีชีวิตของความเป็นชุมชนชนบท มีความเป็นชุมชนค่อนข้างสูง จะมีโอกาสในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาในการดำรงชีพเป็นส่วนใหญ่เช่น กลุ่มพัฒนาอาชีพ เพื่อสร้างรายได้ กลุ่มออมทรัพย์ เพื่อส่งเสริม

การออมเงิน และ กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้าน เพื่อได้เงินนำไปประกอบอาชีพ ตรงข้ามกับอาชีพที่เป็นข้าราชการ นักศึกษา ธุรกิจค้าขายที่มีรายได้สูงจะไม่ค่อยมีเวลา หรือสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรม

ระดับรายได้ มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข่าวสารในระดับต่ำ และมีทิศทางของความสัมพันธ์ในทางเดียวกัน และมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.287, P = 0.01$) นั่นคือคนที่มีรายได้มากมีโอกาสด้านการหาสื่อได้มากกว่าคนที่มียาได้น้อย ความสนใจในการรับสื่อมากกว่าจึงมีโอกาสด้านการรับสื่อด้านการจัดการขยะได้มากกว่าเช่นกัน ซึ่งการแสดงความสัมพันธ์เช่นนี้ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าระดับรายได้จะมีผลต่อความคิดเห็นในการจัดการขยะของชุมชนด้วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.086, P = 0.01$)

รายได้ มีความสัมพันธ์กับการมีบทบาทในการจัดการขยะในระดับต่ำ ทิศทางของความสัมพันธ์ในทางเดียวกัน และมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.295, P = 0.01$) นั่นคือคนมีรายได้ของประชาชนยิ่งมากจะมีพฤติกรรมทางบวกต่อการจัดการขยะมากตามไปด้วย

สรุปจากผลการศึกษาที่พบในครั้งนี้จะเห็นได้ว่าปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กันในปัจจัยภายในอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และความสัมพันธ์ดังกล่าวได้อธิบายอย่างเป็นเหตุเป็นผล ซึ่งสอดคล้องกับ ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526) ได้อธิบายไว้ว่า ทักษะคิดเป็นเรื่องของอารมณ์ ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งต่างๆ รอบตัว เช่น บุคคล เหตุการณ์ สถานที่ และพฤติกรรมการปฏิบัติของบุคคลในเรื่องต่าง ๆ นั้นเป็นผลมาจากทัศนคติที่มีต่อสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัตินั้นโดยตรง และทัศนคติที่มีต่อสถานการณ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งทัศนคติจะส่งผลต่อการปฏิบัติของบุคคลเมื่อมีสิ่งเร้าที่เหมาะสม แต่ทั้งนี้การปฏิบัติไม่ได้มีผลมาจากทัศนคติเพียงปัจจัยเดียว แต่หากยังมีปัจจัยอื่นๆ เป็นองค์ประกอบด้วย เช่น ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมและปัจจัยอื่นๆ ซึ่งจะสามารถทำนายสิ่งทีบุคคลจะปฏิบัติได้และส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการจัดการขยะของชุมชน ซึ่งอธิบายความสัมพันธ์ได้ดังนี้

อายุ มีความสัมพันธ์กับการศึกษา แต่มีความสัมพันธ์ในทางกลับกัน และมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.324, P = 0.01$) แสดงว่าปัจจุบันคนอายุน้อยมีการศึกษาสูงขึ้น ซึ่งการมีการศึกษาที่สูงขึ้นจะมีรายได้ที่สูงขึ้น ($r = 0.526, P = 0.01$) จึงมีโอกาสด้านการที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารในการจัดการขยะมากขึ้น ($r = 0.202, P = 0.01$) และคนที่มียาได้มากขึ้นก็มีโอกาสได้รับสื่อมากขึ้นตามไม่ว่าจะเป็นจาก จนท.ของรัฐ วิทยุและโทรทัศน์ รวมถึงการเข้าร่วมในเวทีประชาคมที่ชุมชนจัดขึ้นมากขึ้น ($r = 0.287, P = 0.01$) และรายได้ที่มากขึ้น จะมีโอกาสในการมีพฤติกรรมร่วมในการจัดการขยะมากขึ้น ($r = 0.295, P = 0.01$) ผลที่ได้จากการศึกษาซึ่งอาจจะไม่อยู่ในกรอบแนวคิดการศึกษา โดยปัจจัยส่วนบุคคลคืออายุ การศึกษา เพศ ไม่มีผลต่อความคิดเห็นในการจัดการขยะ แต่มีผลโดยตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมจัดการขยะของชุมชน

ส่วนของปัจจัยทางสังคมซึ่งประกอบด้วยความเป็นสมาชิกกลุ่มและเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับแหล่งการเรียนรู้ข่าวสารค่อนข้างต่ำ มีทิศทางความสัมพันธ์ในทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.213, P = 0.01$) และความสัมพันธ์กับสภาพชุมชน ไม่ว่าจะเป็นที่ตั้งชุมชน ขนาดชุมชน และขนาดครอบครัว ต่ำ มีทิศทางความสัมพันธ์ในทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.189, P = 0.01$)

แหล่งรับรู้ข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะในระดับต่ำ สัมพันธ์ในทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.312, P = 0.01$) และมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ค่อนข้างต่ำ สัมพันธ์ในทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.183, P = 0.01$)

พฤติกรรมการจัดการขยะมีความสัมพันธ์กับสภาพของชุมชนค่อนข้างต่ำ สัมพันธ์ในทิศทางกลับกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.204, P = 0.01$)

สรุปผลการศึกษาที่ค้นพบในครั้งนี้จะเห็นได้ว่าปัจจัยทางสังคมมีความสัมพันธ์กันในปัจจัยภายในอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และความสัมพันธ์ดังกล่าวได้อธิบายอย่างเป็นเหตุเป็นผล ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการจัดการขยะของชุมชนซึ่งอธิบายความสัมพันธ์ได้ดังนี้

การเป็นสมาชิกกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับแหล่งข่าวสาร คือยังมีการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมากขึ้นก็จะมีโอกาสได้รับข่าวสารด้านการจัดการขยะมากขึ้นเท่านั้น ($r = 0.213, P = 0.01$) และการเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านสภาพชุมชนต่อการที่จะตัดสินใจว่าสภาพชุมชนของตนเองมีความเหมาะสมมากน้อยหรือไม่ต่อการจัดการขยะทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบว่าการกลุ่มเป้าหมายต้องการรูปแบบไหน อย่างไร ในการดำเนินการในพื้นที่ศึกษา

แหล่งรับรู้ข่าวสารมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการจัดการขยะ ($r = .312, P = 0.01$) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kothandapani (1971) ว่าปัจจัยทางสังคมมีอิทธิพลต่อทัศนคติ ปัจจัยเหล่านี้คือ วัฒนธรรมครอบครัว เช่น พ่อ-แม่ เพื่อนวัยเดียวกัน สื่อมวลชน เช่น สื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์ และโทรทัศน์ และสถาบันต่างๆเช่น โรงเรียน, มหาวิทยาลัย, วัด, และ โบสถ์ เป็นต้น เพราะยิ่งคนเราได้รับข่าวสาร ก็จะทำให้เกิดความรู้ ประสบการณ์ ส่งผลจนกลายเป็นความคิดในการที่จะตัดสินใจตัดสินใจปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ และมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

($r = .183, P = 0.01$) ในทำนองเดียวกันเมื่อเกิดความรู้ ประสบการณ์จากข่าวสารที่ได้รับก็จะมีความคิดเห็นในด้านกายภาพของพื้นที่ศึกษามีความเหมาะสมมากน้อยที่จะใช้ในการจัดการขยะของชุมชนในรูปแบบที่ได้จากการสอบถามประกอบการตัดสินใจเพื่อที่จะนำผลการศึกษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในพื้นที่ศึกษาต่อไป